

Rinze Ijbema - Matteüs 28, 16-20.

[1] `De elf leerlingen gingen naar Galilea, naar de berg die Jezus hun had genoemd en toen ze hem zagen bewezen ze hem eer, al twijfelden enkelen nog. **[2]** Jezus kwam op hen toe en zei: ‘Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde. **[3]** Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie opgedragen heb. **[4]** En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van de wereld.’

[5] Je geloof: waar komt het vandaan? Waar wordt het sterker van? De Catechismus vindt het duidelijk: je geloof komt van de Heilige Geest, die het geloof in ons hart werkt door de verkondiging van het heilig evangelie en het versterkt door het gebruik van de sacramenten. En zo is het ook. Sowieso begint het met God de Heilige Geest, daar is geen twijfel over mogelijk. En over die verkondiging geldt wat Paulus ergens zegt in Romeinen 10, 14: ‘Hoe kunnen we in hem geloven als we niet over hem hebben gehoord? En hoe kunnen we over hem horen als hij niet verkondigd wordt?’ En over die sacramenten, het avondmaal heet in de oude kerk al snel ‘medicijn voor de eeuwigheid.’ Dat betekent in elk geval dat het avondmaal vanaf het begin is ervaren als een versterkend middel, net als de doop: doping voor je geloof.

Maar als je naar de praktijk van je eigen leven kijkt, kan het er wel wat anders uitzien. Wat rommeliger. Namelijk als je naar je eigen geloofslijn kijkt. Ken je dat, je geloofslijn? Het is wel een tip als je wilt komen tot een persoonlijk gesprek over geloof, bij voorbeeld in de kring. Dat je voor jezelf de lijn van je geloof uittekent, vanaf dat je nul was tot nu aan toe. Wanneer was je geloof sterk? Wanneer was je voor je gevoel heel dichtbij God? Dat zijn de hoogtepunten. En wanneer steggelde je voor je idee in je eentje door de woestijn (of in een droom langs het strand, natuurlijk)? Dat zijn de dieptepunten. Zo krijg je de lijn van je geloof, zoals het tot nu toe in je leven geweest is.

Goed, nu zijn er een paar mazzelaars in de kerk die een heel duidelijk begin kunnen noteren: toen en toen begon het geloof voor mij te leven. Toen en toen ben ik door God de heilige Geest in mijn nekvel gepakt en erbij getrokken. Dát was het begin. Maar als ik in m’n verleden kijk, dan kan ik niet zo’n moment aanwijzen. En als ik verder kijk, ik denk dat iedereen dat ook kan herkennen: dat je geloof in het begin en soms ook verderop in je leven vooral nadoen is, dat je spiegelt wat je ziet bij anderen. Dat kan ook. En soms is het weg of bijna weg en dan komt het weer terug: een nieuw begin, een nieuw geloof. En als je er zo over nadenkt, dan is het gekke dat, als je nog gelooft, dat geloof juist

sterker lijkt te worden van *tegenslag*. Ook heel bijbels, trouwens, want Jakobus zegt in Jakobus 1, 3: 'Want u weet: wanneer uw geloof op de proef wordt gesteld, leidt dat tot standvastigheid.'

Je geloof: waar komt het vandaan? Waar wordt het sterker van? Van de Geest, die werkt als je het evangelie hoort en je versterkt door de sacramenten – zegt de Catechismus. Van de Geest, die op onverwachte momenten met onverwachte middelen mij wakker schudt en kennelijk zo'n beetje alles kan gebruiken om mijn geloof te versteken – leert de praktijk. Ik ga hier vanmiddag geen valse tegenstelling maken tussen de belijdenis en de praktijk. De belijdenis pakt altijd de kern of ook een kern en vat het zo samen. Dat blijft staan. Maar evengoed kunnen we met deze vragen (Waar komt je geloof vandaan? Waar wordt het sterker van?) – kunnen we eens naar de Bijbel te gaan, en ook net naar de tekst die we lazen, Jezus' beroemde laatste woorden.

[6] 'De elf leerlingen gingen naar Galilea, naar de berg die Jezus hun had genoemd en toen ze hem zagen bewezen ze hem eer, al twijfelden enkelen nog. **[7]** Jezus kwam op hen toe en zei: 'Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde. **[8]** Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie opgedragen heb. **[9]** En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van de wereld.'

[10] Om te beginnen: wie *zijn* die leerlingen en *wat* zijn leerlingen? Weet je, volgens mij betekent leerling zijn gewoon stagelopen. Leerlingen zijn stagiairs en stagiaires. Je ziet dat natuurlijk direct aan de oorspronkelijke twaalf, nu elf, leerlingen/schuine streep/stagelopers. Zij zijn niet bij Jezus in de schoolbankjes gaan zitten. Zij zijn met Hem meegereisd, dag en nacht, en hebben net zo veel geleerd van wat Hij hen vertelde als van wat Hij deed en van wie Hij was. Hier in de Oosterkerk hebben we dat idee ook toegepast in het jongerenwerk. De doelstelling is dat jonge mensen discipel worden, discipel zijn. Dat ze met FM stage lopen en iets opbouwen met hun leiders, dat ze niet alleen dingen uit hun hoofd leren maar ook in de praktijk uitproberen wat het is om christen te zijn. Nu is het toevallig onderhand weer tijd om als kerk onze visie weer eens opnieuw onder woorden te brengen en wie weet moeten we dit gewoon van ons allemaal zeggen: wij zien onszelf als mensen die stage lopen bij Jezus.

Maar goed, dat begon dus bij die twaalf, nu elf, leerlingen van toen. Ik wil even je aandacht vragen voor het feit dat het er nu elf zijn. Dat het er twaalf waren, eerst, dat was een krachtig signaal. Dat Jezus twaalf mensen om zich heen had, daarmee maakte Hij zonder woorden duidelijk dat Hij de Messias was. Heel Israël had ooit bestaan uit twaalf stammen, Ruben, Simeon, Levi, Juda, enzovoort. In Jezus' tijd zag je daar in de praktijk niet zo veel meer van, maar dat maakt het symbool alleen maar sterker: met deze twaalf gaat de nieuwe koning iets nieuws beginnen! En nu zijn het er elf... Judas is er niet bij. Hij had Jezus verraden en toen zelfmoord gepleegd. Hoe moet dat nou?

Matteüs schreef zijn evangelie zoals Händel muziek schreef. Händel is de man van de Messiah: die weet wel hoe je iets triomfantelijks neerzet. Zo ook Matteüs: laat hem maar schrijven. Maar hier, toch serieus bij het schrijven van de grote finale van z'n boek, gaat Matteüs de waarheid geen geweld aandoen. Hij knoopt in dit slot allerlei lijnen aan elkaar, maar deze rafel laat hij zitten. En daarmee maakt Matteüs dit ene duidelijk: het koninkrijk van God is het koninkrijk van God. Het wordt gebouwd met ons, mensen, maar niet op de schouders van ons mensen. Door genade alleen ben ik geen verrader. En door genade alleen houdt de kring van gelovigen om je heen het vol. Schrik niet als je onze eigen zwakheid ziet, maar ga er mee naar Christus. Naar Christus, want ergens is Hij hoe dan ook altijd de twaalfde, die ons compleet maakt; de sterke, die onze zwakheid aanvult; de heilige, die mijn onheilige motieven ombuigt.

De elf gaan naar Galilea, naar de berg die Jezus hun had genoemd. Het is tekenend dat dit verhaal zich niet in Jeruzalem afspeelt. Het nieuwe of vernieuwde koninkrijk van God heeft niet langer Jeruzalem als hoofdstad, maar... Maar wat dan wel? Ik denk dat je het eigenlijk het beste zo kunt zeggen, dat Jezus de rol van hoofdstad op zich neemt. Zoals Hij ook de rol van de tempel op zich neemt. Waar Hij is, is God. Waar Hij is, is Gods koninkrijk. En het punt is: Hij is overal, heel de aarde is van Hem, de mensen die bij Hem horen moeten de hele wereld rond, zijn Geest gaat Hij uitstorten over al wat leeft. En de berg waar ze Hem nu gaan ontmoeten hoeft niet de plek van een nieuwe tempel te worden of een nieuwe hoofdstad. Het is de berg waar Jezus de Bergrede heeft gehouden, de grondwet van Gods vernieuwde koninkrijk. Het gaat niet om de plek, het gaat om de grondwet en het gaat daarboven uit om de koning.

'Toen ze hem zagen bewezen ze hem eer, al twijfelden enkelen nog.' In de geloofslijn van het leven van de elf leerlingen zit hier dé grote piek omhoog, op het moment dat ze Hem zien en voor Hem knielen. Alle lijnen uit de afgelopen drie jaren komen hier samen. Alle lijnen? Enkelen twijfelden

nog. Als je moderne vrijzinnige bijbeluitleggers leest, dan staan ze hier te juichen. ‘Hoera, twijfel mag!’ Als je klassieke bijbeltrouwe uitleggers leest, dan maken ze het kleiner. ‘Nee hoor, het gaat om aarzeling, misschien wisten ze niet zeker dat Hij het was omdat Hij zo veranderd was.’ Ik kies ervoor om deze tussenzin van Matteüs te lezen zoals zijn aanduiden van de elf, niet twaalf, en van de berg, niet Jeruzalem: als je naar de aardse kant kijkt is het allemaal onvolledig en zwak. Maar daar gaat het net om: God begint iets nieuws met ons, mensen, maar niet op de schouders van ons mensen.

[11] ‘Jezus kwam op hen toe en zei: ‘Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde.’’ Er zijn woorden in de Bijbel die zo krachtig zijn dat alles wat je eraan toevoegt afdoet aan hun kracht. Waar komt mijn geloof vandaan en waar wordt het sterker van? Goede vragen. Maar leg ze even opzij. Ga in je gedachten naar dat moment op de berg en zie het voor je. Jezus komt op ons toe en zegt: ‘Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde.’ Wees even stil, zie je Heer, hoor zijn stem. Hij nadert jou en zegt het allerbelangrijkste: ‘Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde.’

[...]

[12] En dus? ‘Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen.’ Het hoofdwerkwoord is leerlingen maken. Stagelopers aanwerven. Waarmee begint dat? Wie zal het zeggen. Als er een moment is aan te wijzen moet het dit moment zijn: dat tot je doordringt wat het betekent dat Jezus de enige en echte koning van hemel en aarde is. Soms staan we als kerk voor de vraag: wanneer is iemand één van ons geworden? Of ook: wanneer ga je de grens over en hoor je er niet meer bij? Op grond van de woorden van de Heer hier lijkt mij dit in elk geval een ijkpunt: de ontdekking en de erkenning dat Jezus de koning is van hemel en aarde en dat jij stage gaat lopen in zijn koninkrijk. De praktijk leert dat elke gelovige, hoe lang je ook al gelooft, soms voortgang maakt en soms terugvalt. Maar dit is de basis.

‘Ga op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen.’ Alle volken, zegt Jezus, de Zoon van Abraham. Matteüs brengt in het slot van zijn boek alle lijnen bij elkaar. Ook deze lijn uit Matteüs 1, 1, de lijn van kerst: ‘Overzicht van de afstamming (dat is zoiets als de genesis) van Jezus Christus, zoon van David, zoon van Abraham.’ Abraham had dit van God gehoord: in jou gaan alle volken van de aarde gezegend zijn. En God had het letterlijk bedoeld. In Abraham zat het DNA (en het was het DNA van Adam en van ons allemaal) – het DNA, dat ook in Jezus zat en bij Hem, bij Jezus, zou die aan

Abraham beloofde zegen van God de sprong naar alle volken gaan maken. Alle volken. Worden stagelopers.

‘Door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.’ Waar komt je geloof vandaan, waar wordt het sterker van? De Catechismus zegt: het komt van de verkondiging en groeit door de sacramenten. Maar tegelijk noemt Jezus de doop hier heel dicht bij het begin. Zodra iemand stagiair van het koninkrijk is geworden: dopen. Dan is het inderdaad versterkend, maar dan op de manier van de paal die je bij een jong boompje zet, zodat het de winterstormen overleeft.

‘En door hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie heb opgedragen.’ In de Catechismus heeft het leren, in de vorm van de verkondiging, een plek aan het begin, bij het ontstaan van het geloof. In de woorden van Jezus is het leren net zo goed een onderdeel van het sterker worden van het geloof. Tot geloof komen is niet het examen na een opleiding van zes jaar ofzo. Tot geloof komen is onder de indruk komen van de macht van koning Jezus en van de weeromstuit ga je stagelopen in zijn koninkrijk en leer je steeds meer en zie je steeds meer en je ontdekt steeds meer en je doet steeds meer en je struikelt steeds weer en je vergeet zomaar weer, maar al doende leer je.

En wees niet bang, maar houd dit voor ogen, dat Jezus zegt: **[13]** ‘Ik ben met jullie alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.’ Nog één keer een lijn in het evangelie van Matteüs, nog één keer terug naar het begin, naar kerst, Matteüs 1, 23: “De maagd zal zwanger zijn en een zoon baren, en men zal hem de naam Immanuel geven,’ wat in onze taal betekent ‘God met ons.’” In onze taal. In onze tijd. God met ons. Geen moment uitgezonderd. Geen plek uitgezonderd. Ik kan niet voor je invullen waar jouw geloofslijn zit, vandaag. Zit je hoog? Zit je diep? Ik heb een boodschap voor je van Jezus zelf: ‘ik ben met je.’ Maar Heer, vandaag voel ik het niet. ‘Ik ben met je.’ Maar Heer, hoe moet het dan verder, deze week? ‘Ik ben met je.’ Maar ik zat fout. ‘Ik ben met je.’ Maar ik ben bang. ‘Ik ben met je.’ Zegt de man die alle macht heeft in de hemel en op de aarde.

Maar ja, dat zijn woorden, oude woorden, en hoe bewijs je dat? Vandaag vieren we het Avondmaal en Jezus zegt: doe dat en denk aan Mij. Is je geloof soms klein? Kom het hier versterken. Is je geloof op nul? Laat het hier opnieuw beginnen. Gaat het je goed en leeft je geloof? Kom toch

geregeld terug naar hier, naar de bron. Maak je geen zorgen over jezelf en wat je zult eten en drinken. De Heer zelf geeft het je, brood en wijn. En voor de rest kun je Hem vertrouwen.

[14] Waar komt je geloof vandaan? Van de heilige Geest, die het geloof in ons hart werkt door de verkondiging van het heilig evangelie. En inderdaad, hoe zou je geloven wat je niet hebt gehoord? Maar rondom die kern vindt de Geest duizend en één manieren om jou bij je nekvel te pakken en je een stagiair in het koninkrijk van God te maken en als het moet doet Hij dat zo vaak opnieuw als nodig is. Hou Hem niet tegen maar zoek Hem op. En waar wordt je geloof sterker van? Van de heilige Geest, die mijn geloof versterkt door het gebruik van de sacramenten. Maar opnieuw, rond die kern vindt de heilige Geest duizend en één andere manieren om je geloof te versterken. Want dit is je leven, dat je leerling bent, stageloopt bij je Heer. En kijk, Hij is met je alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.

Amen.